

Dagthema: Wie ben je wel?

Overweging 30 september – Henk Kemper

“... Ik denk dat duidelijk wordt dat het aan iedereen is om Gods woord te verspreiden. Of als je niet in God kunt geloven, dat je dan in elk geval wel voor vrede en gerechtigheid kunt zijn en daar aan werken ...”

Eerste lezing uit Numeri 11: 24-29

Tweede lezing uit Jacobus 4: 11-17

Derde lezing: Marcus 9: 38-50

Openingsgebed

Aan God die al wat is,
geschapen heeft en leidt,
aan Hem die door ons
genoemd mag worden: Vader,
dragen wij in eerbied dit samen zijn op.

Wij delen brood, wij delen wijn,
en wij ontmoeten elkaar
in de Naam van de Vader,
de Zoon en de heilige Geest.
Amen.

Openingslied: Altijd Aanwezige

Simone Huisman / Tom Löwenthal

Altijd Aanwezige,
cirkel en kern van mijn leven,
jij trekt aan en omhult.
Ruimte van liefde,
nodig mij uit
om binnen te gaan.

Welkom en inleiding

Goedemorgen, mede namens Carla, hartelijk welkom in deze viering van woord en delen. Fijn jullie allemaal weer te zien. Of je hier vaak komt, af en toe of voor de eerste keer: ik hoop dat we je een uur van bezinning en rust kunnen bieden. In dit Godshuis en bij deze gemeenschap ben je altijd welkom. Deel mee in onze vreugde en onze betrokkenheid, onze aandacht en onze zorg voor elkaar.

pag. 1

Oecumenische
Basisgemeente **De Duif**

© Oecumenische basisgemeente De Duif, Amsterdam – www.deduif.net - info@deduif.net
Deze tekst is bedoeld voor persoonlijk, niet-commercieel gebruik, zoals voor studiedoeleinden.
Elke vorm van herpublicatie van (een deel van) de inhoud van deze tekst zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de maker is verboden.

Vandaag hebben we het over onze rol in de samenleving. We krijgen teksten voorgeschoteld die er niet om liegen. Marcus bijvoorbeeld, die ons zegt ledematen af te hakken als ze ons tot verkeerde dingen aanzetten. En Jacobus die zegt dat wij niet meer zijn dan damp, opgelost voordat voor je het weet.

Niet zo opbeurend op het eerste gezicht. Maar het zijn misschien teksten waar je een beetje doorheen moet kijken om te ontdekken wat ze willen zeggen.

Vuurtoren

Voor op het boekje staat een vuurtoren, kolossaal instrument voor schepen om koers te houden. Licht in de duisternis, baken in rustige of woeste zeeën.

Licht en de dingen die wij doen en die er toe doen, dat zijn ingrediënten die we vandaag mixen tot het thema: wie ben je wel.

Je kunt dat lezen als “wié ben je wel?” Maar ook als “wie ben je wél.” Wie weet kan ieder van ons aan het einde van de viering een keus maken uit de intonatie.

Daden van mensen

In de muziek klinkt vandaag “Licht” door en de “Daden van mensen.” Een en ander tegen de achtergrond van ons geloof dat we gekend worden door onze Schepper.

Ik wens ons een mooie viering toe, maar laten we eerst een moment van stilte en rust creëren in ons hoofd en hart. Om ons open te stellen voor de dingen die komen en die ons raken. Voel de stilte en hoor de stem in jezelf.

Voel je welkom in dit Godshuis, waar je gedachten mogen zijn zoals ze zijn en waar je aan de Eeuwige al je zorgen en je dankbaarheid mag toevertrouwen.

Lied: Koor van vrouwen

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

(Uit: Het lied van de Aarde)

Aarde. Deze. Enig denkbare.
Rond en blauw in de ruimte.
Met zon, maan en sterren.
Seizoenen, rivieren.
Rivieren die stromen naar zee.

En niets is nog af en alles nog nergens.
Maar hier en daar mensen
en steeds meer en overal.
Mensen die doen wat
vandaag nog gedaan moet.
Die langzaam maar zeker,
bezeten van liefde, de aarde
opdelven uit de onderste afgrond.

Aarde. Deze. Enig denkbare.
Rond en blauw in de ruimte.
Met zon, maan en sterren.
Seizoenen, rivieren.
Rivieren die stromen naar zee.

Eerste lezing: Numeri 11: 24-29

Mozes ging naar buiten en bracht de woorden van de HEER aan het volk over. Daarna bracht hij zeventig oudsten van het volk bijeen en stelde hen rond de tent op. Toen daalde de HEER af, in de wolk. Hij sprak tot Mozes en droeg een deel van de geest die op hem rustte, op de zeventig oudsten over. Zodra de geest op hen rustte begonnen ze te profeteren. Dat is daarna niet opnieuw gebeurd. Twee mannen, van wie de een Eldad heette en de ander Medad, waren in het kamp gebleven; ze stonden wel op de lijst van zeventig maar waren niet naar de tent gegaan. Zodra de geest op hen rustte begonnen ook zij te profeteren, in het kamp. Een jongeman rende naar Mozes toe en zei: 'Eldad en Medad zijn in het kamp aan het profeteren!' 'Zeg dat ze daarmee ophouden, heer!' zei Jozua, de zoon van Nun, die van jongs af aan Mozes' rechterhand was geweest. Maar Mozes zei: 'Denk je soms dat jij voor mijn belangen moet opkomen? Legde de HEER zijn geest maar op heel het volk! Profeteerde iedereen maar!'

Lied: Dit ene weten wij

Henriëtte Roland Holst / Tom Löwenthal

Dit ene weten wij
en aan dit een houden wij ons vast in de duistere uren.
Er is een woord dat eeuwig'lijk zal duren
en wie 't verstaat, die is niet meer alleen.

Tweede lezing: Jacobus 4: 11-17

Spreek geen kwaad van elkaar, broeders en zusters. Wie kwaadspreekt van een ander of een ander veroordeelt, spreekt kwaad van de wet en veroordeelt de wet. En als u de wet veroordeelt, handelt u niet naar de wet, maar treedt u op als rechter. Er is maar één wetgever en rechter: hij die bij machte is te redden of in het verderf te storten. Maar wie bent u, om uw naaste te veroordelen?

Dan iets voor u die zegt: 'Vandaag of morgen gaan wij naar die en die stad. Daar blijven we een jaar, we zullen er handeldrijven en geld verdienen.' U weet niet eens hoe uw leven er morgen uitziet. U bent immers maar damp, die heel even verschijnt en dan al verdwijnt. U zou moeten zeggen: 'Als de Heer het wil, zijn we dan in leven en zullen we dit of dat doen.' Maar u slaat een hoge toon aan en bent daar nog trots op ook. Dat soort trots is volkomen ongepast. Als iemand weet hoe het hoort maar er niet naar handelt, dan zondigt hij.

Lied: Geen Kerstcantate

H.Andreus / R.Hahn / bew. P.Valk

Niet alleen in het holst van de nacht van het jaar,
ie'dre dag van het jaar heeft het licht het koud,
ied're dag van het jaar heeft het licht het koud,
heeft het licht het koud.

Het vraagt om geen engelenstemmen,
het hongert naar een beetje gerechtigheid
aan deze kant van de tijd.
En dromen doet het ook niet van eeuwig hemelse zomers
in en om het vaderhuis.

Het hunkert, het hunkert naar aardse dagen ooit
zonder marteling en moord,
marteling en moord.

Het licht dat van puur licht
kind is en woord.

Derde lezing: Marcus 9: 38-50

Johannes zei tegen hem: 'Meester, we hebben iemand gezien die in uw naam demonen uitdreef en we hebben geprobeerd hem dat te beletten omdat hij zich niet bij ons wilde aansluiten.' Jezus zei:

'Belet het hem niet. Want iemand die een wonder verricht in mijn naam kan onmogelijk het volgende moment kwaad van mij spreken. Wie niet tegen ons is, is voor ons. Ik verzeker je: wie jullie een beker water te drinken geeft omdat jullie bij Christus horen, die zal zeker beloond worden.

Wie een van de geringen die in mij geloven van de goede weg afbrengt, zou beter af zijn als hij met een molensteen om zijn nek in zee gegooid werd. Als je hand je op de verkeerde weg brengt, hak hem dan af: je kunt beter verminkt het leven binnengaan dan in het bezit van twee handen naar de Gehenna te moeten gaan, naar het onblusbare vuur. Als je voet je op de verkeerde weg brengt, hak hem dan af: je kunt beter kreupel het leven binnengaan dan in het bezit van twee voeten in de Gehenna geworpen worden. En als je oog je op de verkeerde weg brengt, ruk het dan uit: je kunt beter met één oog het koninkrijk van God binnengaan dan in het bezit van twee ogen in de Gehenna geworpen worden, waar de wormen blijven knagen en het vuur niet dooft.

Iedereen moet met vuur gezouten worden. Zout is goed! Maar als het zout zijn kracht verliest, hoe zullen jullie het zijn kracht dan teruggeven? Zorg dat jullie het zout in jezelf niet verliezen en bewaar onder elkaar de vrede.'

Overweging

We lezen vandaag over een merkwaardige gebeurtenis: Zeventig oudsten van het volk, bijeen gebracht door Mozes, opgesteld rondom de tent slaan, zodra Gods geest over hen komt, aan het profeteren. Ter toelichting: Mozes had zojuist de Woorden van de Heer aan het volk overgebracht, staat er. In de doortocht door de woestijn moest men allerlei ontberingen doorstaan en dat bracht het volk er menigmaal toe zijn nood te klagen en te kermen dat ze beter bij de vleespotten in Egypte hadden kunnen blijven. Arme Mozes! Ondankbaar volk. In een tweegesprek tussen God en Mozes belofde de Heer voor vlees te zorgen. Dat antwoord bracht Mozes hen over, waarna dat ritueel van de zeventig oudsten rond de tent.

Profeet

Waar ik nu zo nieuwsgierig naar ben is de vraag: wat zouden die oudsten nu allemaal te berde hebben gebracht. Ze begonnen te profeteren, staat er. Bij het zoeken naar een mooie afbeelding voor het liturgieboekje, mailde ik Fred wat kernwoorden, wat gedachten van mij over de thematiek van vandaag. En Fred mailde mij terug dat hij eens in het woordenboek het woord 'profeet' had opgezocht. Hij vond een flink rijtje:

Profeet: 1) Aankondiger 2) Boodschapper 3) Filister 4) Geloofsverkondiger 5) Gezant van god 6) Godsgezant 7) Godsman 8) Heilige 9) Jonas 10) Mohammed 11) Ongemanierd persoon 12) Schouwer 13) Toekomstvoorspeller 14) Vates (oftewel 'ziener) 15) Verkondiger 16) Verkondiger van de nieuwe leer 17) Vertegenwoordiger van God 18) Voorspeller 19) Voorzegger en 20) Waarzegger.

Allemaal verwijzingen naar mensen die verkondigen, een enkele keer vanuit een negatieve zin, zoals Filister, dat is een afgodendienaar en ook "ongemanierde persoon" is niet zo complimenteuz. Voortaan toch een beetje oppassen met het gebruik van het woord. Ik bedoel maar: als je tegen iemand zegt "wat ben je toch een fijne profeet..."

Een stel oude heren staat dus te profeteren rondom een tent, maar blijkbaar waren er twee niet naar de tent gekomen: Eldad en Medad. Ze profeteerden wel. Een jongeman komt hen er bij lappen en vraagt via Jozua aan Mozes hen te doen stoppen. Kennelijk was Jozua van mening dat profeteren slechts was toegestaan op een voorgeschreven plaats en wijze. Maar tot zijn verbazing wordt hij terechtgewezen met de opmerking dat het goed zou zijn als iedereen zou profeteren. Mozes' opvatting betekent wellicht dat je de Geest van God niet alleen rondom de tent kunt krijgen, maar dat de Geest niet plaats- of tijdgebonden is. Inzicht en begeestering kan iedereen, overal te beurt vallen.

Bespiegelingen

Er wordt tegenwoordig heel wat af geprofeteerd: er is veel nepnieuws dat als waar en voorspellend wordt gepresenteerd, het Centraal Plan Bureau bespiegelt de toekomst, de Rekenkamer, de Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid, de Miljoenennota, bespiegelingen in kranten. Heel vaak zijn deze bespiegelingen, deze profetieën negatief van karakter. Misschien is dat het verschil tussen Gods profetieën en de dagelijkse werkelijkheid. De profetieën van mensen zijn tegenwoordig goeddeels ingegeven door financiële en economische principes. Dat zijn andere principes dan Bijbelse uitgangspunten.

Jacobus legt de vinger in deze zin op de pijnlijke plek: hij maakt loepzuiver het onderscheid tussen de macht van mensen en de macht van God. Hij zegt: er is maar één wetgever en rechter. Het past mensen niet om op die stoel te gaan zitten. Mensen oordelen elkaar en nemen elkaar de maat op grond van mensenrechten. Gods rechten zijn anders. Jacobus vermaant de mensen dat ze zich niet moeten inbeelden dat zij de toekomst kunnen maken; de maakbare wereld. Wij zijn ten opzichte van Gods eeuwigheid slechts damp. Het klinkt een beetje negatief, alsof wij mensen geen knip voor de neus waard zijn. Dat God al ons doen en laten organiseert en regisseert. De mens wikt en God beschikt zeiden we vroeger. Maar ik denk niet dat Jacobus dát bedoelt. De kern van zijn betoog is dat de aangeschrevenen hoogmoedig zijn, dat ze een hoge toon aanslaan en daar trots op zijn. Dat soort trots, schrijft hij, is ongepast, afgezet tegen Gods Wet die uitgaat van gelijkwaardigheid en welzijn voor iedereen.

Misschien is het goed te weten dat Jacobus zijn brief schreef aan bekeerde Joden die leefden in de diaspora. Ze stonden bloot aan allerlei invloeden en uitdagingen.

Hij verkondigt een geloof dat zich kenmerkt in daden, overeenkomstig de beginselen van de Bergrede. Nadruk valt bij hem op naastenliefde, goede werken et cetera.

Geen excusief recht

Marcus gaat nog een stapje verder en noemt geen halve maatregelen. Ook in deze tekst lezen we dat geklaagd wordt over iemand die in Jezus' naam demonen uitdrijft. De leerlingen gaan er van uit dat dit het exclusieve recht is van Jezus. Maar Jezus wordt er niet warm of koud van. Hij zegt dat het gaat om iemand die, als je naar zijn daden kijkt, vóór Jezus' gedachtengoed is. En vervolgens lezen we welke maatregelen je zou moeten treffen als je zintuigen, je handen, je voeten, je ogen je op het verkeerde pad brengen. Het is een enorme Joodse overdrijving. Ik hoop tenminste dat we niet letterlijk hoeven te doen wat er staat. Want in de praktijk van alledag worden we de nodige keren in de verleiding gebracht om een verkeerde stap te zetten. We zijn allemaal wel eens jaloers, of hebzuchtig of kijken de andere kant op om onrecht of misstanden even niet te zien. Als we steeds overgingen tot het afhakken van handen en voeten zou er op termijn steeds minder van ons overblijven. Nee, het gaat natuurlijk om de zin en de uitleg van Jezus' woorden. Jezus maakt duidelijk dat het verspreiden van die leer niet voorbehouden is aan een geselecteerde groep mensen. Niet, zoals we lazen in het verhaal van Numeri, voorbehouden aan een zeventigtal mannen. Nee, we mogen er allemaal over verkondigen. Of, zoals Mozes zegt: profeteerde iedereen maar. Want profeteren gaat over het elkaar inspireren en bemoedigen. De woorden van de Heer centraal stellen en werken aan een rechtvaardige samenleving.

Eigen aardigheden

En wat is nu de verbinding in de lezingen van vandaag. Ik denk dat duidelijk wordt dat het aan iedereen is om Gods woord te verspreiden. Of als je niet in God kunt geloven, dat je dan in elk geval wel voor vrede en gerechtigheid kunt zijn en daar aan werken. Dat we niet oordelen, dat is voorbehouden aan God. Dat we ruimte geven aan elkaar, dat elk individu er mag zijn. Dat ieder ook zichzelf mag blijven met eigen aardigheden. Dat we als grondhouding moeten hebben dat we kijken naar ons eigen gedrag en dat we daarop reflecteren. Dus niet zoals in de volgende anekdote: de kerkganger schudt de hand van de pastoor en zegt: "Prachtige preek, alles wat u zegt is precies van toepassing op mensen die ik ken."

Zelfs Jezus zet zichzelf opzij. Niet Hij is de belangrijkste, maar daden tellen.

'Wie wil je zijn en hoe sta je in het leven in relatie tot je medemens,' schreef ik aan Fred. Dat bracht hem op de afbeelding van een vuurtoren. Een mooi beeld: een baken in zee. Maar in letterlijke en overdrachtelijke zin ook Licht in de duisternis voor zoekende mensen. Licht voor wie een lichtpunt nodig heeft. Rots in de branding voor mensen die steun nodig hebben.

Dat wij zó in het leven mogen staan en anderen tot steun mogen zijn. Dát is een waar Godsgeschenk voor ons allemaal. Aan ieder van ons de keuze om daadkracht te tonen: WIE ben je wel. Met een accent op wie én wel.

Pianomuziek

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in Jou, God,
bron van mijn bestaan.
Jij bent het
tot wie ik steeds weer spreek vanuit mijn binnenste,
die mij steeds nieuw maakt,
zacht om te stromen en krachtig om te staan
in het leven.

Ik geloof in Jezus Christus
die mensen groot maakt, nodig heeft,
die ja zegt tegen mensen in vertwijfeling en angst,
die laat zien dat genezing en bevrijding mogelijk zijn,
die uitnodigt om ons hart te openen en ons leven te delen.

Ik geloof in de Geest van God
die mijn diepste zelf levend houdt,
het verlangen al het levende te ontmoeten,
die me kracht geeft te inspireren
en gevoel voor wat stroomt en licht geeft.

Ik geloof in een gemeenschap
waarin mensen het leven toevertrouwen
aan zichzelf, aan elkaar en aan Jou, Onnoembare.

Intenties die werden opgeschreven in het groene boek

Lied: Slechts het brood dat wij te eten gaven *Tullio Consalvatico / Bernard Huijbers*

Slechts het brood dat wij te eten gaven / zal ons verzadigen.
Slechts de gevangene die wij verlost en zal ons bevrijden.
Slechts het gewaad dat wij wegschonken / zal ons bekleden.
Slechts de zieke die wij bezochten / zal ons genezen.
Slechts het water dat wij te drinken gaven / zal ons verkwikken.
Slechts het woord dat leed verzachtte / zal ons troosten.

Nodiging, breken en delen van brood en wijn

Lied: Van grond en vuur *Huub Oosterhuis / Antoine Oomen*

A: Van grond en vuur zult Gij ons maken,
hoog op rotsen, aan levend water,
van geur en smaak, van licht en stem,
uw evenbeeld.

K: Volk dat in duisternis gaat,
mensen met stomheid geslagen,
het zal geschieden, zegt Hij,
dat zij weer glanzen als nieuw.

A: Van licht en stem zult Gij ons maken,
uw evenbeeld.

K: Niet meer beklemd en verdeeld,
niet meer in woorden gevangen,
één en gekend en bevrijd,
eindelijk mens zal ik zijn.

A: Van licht en stem zult gij ons maken,
uw evenbeeld.

K: Daar staat de stoel van het recht,
daar zal staan de tafel der armen,
dan is de dag van het lam,

“Zie, ik kom haastig,” zegt Hij.

A: Van grond en vuur zult Gij ons maken,
hoog op rotsen, aan levend water,
van geur en smaak, van licht en stem,
uw evenbeeld.

Voorbede

Heer God, ik kan het niet:
als een profeet mensen begeistere,
hen te leren om elkaar te nemen
en te aanvaarden, omdat zij en ik
Uw evenbeeld zijn, dragers van Uw naam,
bloed van Uw bloed, in Jezus doorgeleefd.’

Ik kan alleen proberen, Heer,
de lust niet te verliezen in het leven,
samen met vrienden die weer vrienden maken,
zodat de vele kamers van Uw huis
worden bewoond door nieuwbezielde mensen
van goede wil, door Jezus voorgeleefd.

Ik kan beginnen bij mezelf.

Onze Vader

Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw naam worde geheiligd;
uw koninkrijk kome;
uw wil geschiede op aarde, zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.
En leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid.
Amen.

Activiteiten en informatie voor de komende periode

Zie ook de achterpagina van dit liturgieboekje.

Lied: De woorden die wij spraken tot elkaar

Tekst Huub Oosterhuis / Muziek Tom Löwenthal

De woorden die wij spraken tot elkaar,
haastige harde lieve onverstane,
de nacht die wij verzwegen voor elkaar,
de bange dromen, de doorluchte wanen,
de dagen die wij gingen met elkaar
in donker woud door schaduwlichte lanen.

De mensen die wij werden één voor één,
spelende handen helderziende ogen,

lichamen stromend water steen en been,
vurige zielen vonken mededogen,
die ene die wij zijn en anders geen,
die anderen die wij nog worden mogen.

Dit niets dat overleeft ternauwernood,
dit alles dat ik ben in vrees en beven,
dit enig hier nu tegen doem en dood,
dit korte, lichte, lange eigen leven
dat wij ontvangen als genadebrood,
dat ons gegeven is en blijft gegeven.

Slotwoorden

We zijn aan het einde van de viering gekomen.

Vandaag ging het over profeteren, luisteren naar elkaar, er zijn voor wie je nodig heeft. Elkaar tot steun zijn, licht in de duisternis en steunpunt voor wie dat nodig heeft. Bovenal: goed luisteren naar elkaar en horen wat de ander je kan zeggen of van je vraagt.

Dat brengt mij, mede door de afbeelding op het boekje, tot het volgende verhaaltje.

Er was een officier bij de marine die er altijd al van had gedroomd om het bevel te voeren over een oorlogsschip. Uiteindelijk bereikte hij zijn doel en werd bevelhebber over het nieuwste schip, de trots van de vloot. Tijdens een stormachtige nacht, terwijl het schip zich een weg baande door de woeste zee, had de kapitein dienst op de brug, toen hij op het radarscherm een vreemd licht zag dat snel op zijn schip af kwam. Direct gaf hij zijn radioman opdracht om een boodschap naar het onbekende vaartuig te sturen: 'Verleg je koers 10 graden naar het zuiden.' Het duurde maar even voor er bericht terugkwam: 'Verleg je koers 10 graden naar het noorden.' Vastbesloten dat wat er ook ging gebeuren, zijn schip niet zou wijken, voor wie dan ook, blafte de kapitein dat het volgende bericht moest worden verstuurd: 'Verleg je koers 10 graden naar het zuiden, ik ben kapitein.' Het antwoord kwam direct: 'Verleg jouw koers 10 graden naar het noorden, ik ben zeeman Derde Klasse Jones.' Tot het uiterste getergd greep de kapitein de seinlamp zelf en stuurde het bericht: 'Verleg je koers, dit is een oorlogsbodem.' Het bericht dat terugkwam was: 'Verleg jouw koers, ik ben een vuurtoren!'

Laten we gaan, maar niet voordat we vragen om Gods onmisbare zegen.

Zegenbede

uit de Franciscaner traditie

God, zegen ons met onrust
over gemakkelijke antwoorden, halve waarheden
en oppervlakkige relaties,
zodat er diepgang moge zijn in onze harten.

God, zegen ons met boosheid over onrechtvaardigheid,
onderdrukking en de uitbuiting van mensen.
Zodat we ons gaan inzetten voor rechtvaardigheid, vrijheid en vrede.

God, zegen ons met tranen te plengen voor hen die lijden door pijn,
verstoting, honger en oorlog.
Zodat we onze handen zullen uitstrekken tot troost.
Om pijn in vreugde te veranderen.

En God, zegen ons met voldoende dwaasheid
Om te geloven dat we een verschil kunnen maken in deze wereld.
Zodat we kunnen doen waarvan anderen zeggen dat het onmogelijk is.
Maar wat mogelijk is in Jezus Christus, door Zijn Geest. Amen.

